

अभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ३१ / अंक : ११ / २०७८ मंसिर १७ गते शुक्रबार / Dec. 3, 2021 / कूल्य रु. १०/-

कांग्रेसमा दुवै पक्ष रणभूल्लमा

काठमाडौं। यहि मंसिर २४ गते देखि सत्ताको नेतृत्वकर्ता दल नेपाली कांग्रेसको १४ औं महाधिवेशन सुरु हुने भएको छ। कांग्रेसका सभापति एंव प्रधानमन्त्री शेर बहादुर देउवा पुनः सभापति बने होडमा रहेका भएपनि कांग्रेसको संस्थापन इतर पक्ष देउवाको विकल्प खोज्ने भन्दै अधि बढेको भएपनि जिल्लाबाट चुनिएर आएका महाधिवेशन प्रतिनिधिहस्तको नितिजाले देउवा र इतर पक्षलाई ढुक्का हुने अवस्था देखिएको छैन। अहिलेसम्म चुनिएर आएका प्रतिनिधिहस्तको संख्यालाई हेर्दा इतर पक्ष एकजुट भएको खण्डमा देउवासँग उनीहस्तको कडा प्रतिस्पर्धा हुन सक्ने सम्भावना देखिएको छ। संस्थापन र इतर दुवै समूहका लागि अब हुने प्रदेश नं. २ र पहाडी २ जिल्लाको महाधिवेशन प्रतिनिधिहस्त नै निर्णयक देखिएको छन्।

प्रदेश नं. २ का आठ जिल्लाको ३२ निर्वाचन क्षेत्रबाट ८ सय भन्दा बढी महाधिवेशन प्रतिनिधिहस्त आउने छन्। अहिले

>>> बाँकी ८ पेजमा

हालीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ।

अस्पतालको बेडबाट राणाले तोके पेशी

काठमाडौं। प्रधानन्यायाधिश चोलेन्द्र शमशेर राणा कोरोनाले संक्रमित भएर सशस्त्र प्रहरीको अस्पतालमा भर्ना भएको छन्। प्रधानन्यायाधिश राणाले मंगलबार अस्पतालबाट पेशी तोक्नु अर्को गलत नजिर बस्न सक्छ। बुधबारबाट सर्वोच्च अदालतमा गोला प्रथाद्वारा पेशी तोकिएको छ। प्रधानन्यायाधिशको तजविज अधिकार कटौती भएको छ। अस्पतालमा उपचारका लागि भर्ना भएका भएपनि प्रधानन्यायाधिश राणाले विदा लिएनन उनको विदा नलिएको कारण बुधबार संघीयानिक इजलास बस्न सकेन। प्रत्येक हफ्ताको बुधबार र शुक्रबार संघीयानिक इजलास बस्ने गरेको छ भने त्यसको नेतृत्व प्रधानन्यायाधिशले नै गर्न संघीयानिक व्यवस्था रहेको छ। अब पेशी तोक्दा प्रधानन्यायाधिशले न्यायाधिसहस्रराई मुद्दा उनीहस्तको इजलासमा राख्न नपाउने भएपछि केही मात्रामा भएपनि सेटिङ्ग, भ्रष्टाचार र विचौलियाहस्तको

>>> बाँकी ८ पेजमा

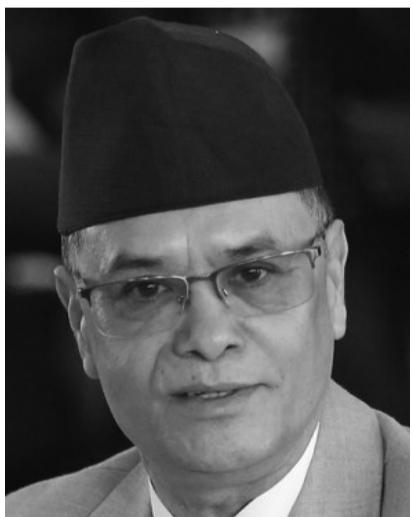
सडक र पार्टीमा भगडा, एमसिसी तगडा

काठमाडौं। हरेक पार्टीमा विवाद छ। सडकमा अदालती भगडा चर्केको छ। यसरी भगडा भइरहेका बेलामा एमसिसी तगडा भएर देखिएको छ।

कानुन मन्त्रालयले सन्धि ऐन २०७५ अनुसार एमसिसी संसदबाट पारित गर्ने राय दिएछ। वर्तमान संविधानमन्त्र पुरानो ऐन बलियो। यो गजबको राय हो। संविधानको धारा २०७ ८८- अनुदान सम्झौता संसदबाट अनुमोदन गर्नु पर्दैन। तर प्रम देउवाको दबावमा कानुन मन्त्रालयले पारित गर्ने सुभाव दिएछ।

यसेलाई भनिन्छ, काशी काश्मीर अजब नेपाल। संविधानमन्त्र कानुन माथि ? छन् कोही संविधानविद जसले भन्न सकोसः कानुन मन्त्रालयको सुभाव दुष्प्रिय छ, गैरसंवैधानिक छ।

राणालाई राजीनामा दिन पाँच दलीय गठबन्धनको आग्रह

काठमाडौं। परमादेशवाट निर्माण भएको प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारले सर्वोच्च अदालतमा भएको समस्याको समाधान गर्न भाडे एकमहिना पाठि पहल सुरु गरेको छ। त्यही विषयमा छलफल गर्न सत्ताधारी दलका शिर्ष नेताहस्तले केही दिन अधि सामाच छलफल गरेका भएपनि के गर्न भन्ने विषयमा उनीहस्त निर्णयमा भने पुऱोका छैन्। सर्वोच्च अदालतका प्रधानन्यायाधिश चोलेन्द्र शमशेर राणाको विरुद्ध नेपाल बार र सर्वोच्च अदालत बारले चरणवद्ध आन्दोलन गरिरहेको छन्। एक महिना भन्दा बढी एकले आन्दोलन गरिरहेको बारलाई पछिलो समयमा विभिन्न संघ संगठन र नागरिक आन्दोलन समूहले समेत सहयोग र समर्थन गर्दै सर्वोच्च अदालत

>>> बाँकी ८ पेजमा

संविधान संशोधन नभए संघीयानिक इजलास गठन हुन नसक्ने

काठमाडौं। सर्वोच्च अदालतका प्रधानन्यायाधिशको अधिकार कटौती गरी गोला प्रथाद्वारा पेशी तोक्ने बाटो खुलेको छ। सर्वोच्च अदालतका न्यायाधिसहस्रको मंसिर १ गते बसेको फुलकोटको बैठकले गरेको निर्णय राजपत्रमा प्रकाशित भएपछि अरित बुधबारदेखि नै गोला प्रथाद्वारा पेशी तोक्न थालेको छ। गोला प्रथा प्रणाली लागु भएपछि ७० वर्ष अधि देखि प्रधानन्यायाधिशहस्त्रको पेशी तोक्ने आएकोमा अस्ति बुधबार (१५ मंसिर) देखि गोला तानेर मुद्दाको पेशी निर्धारण हुने भएको छ। गोला प्रथा लागु हुनुभन्दा अगाडि कुन मुद्दा

कसको इजलासमा राख्ने भन्ने सम्पूर्ण अधिकार प्रधानन्यायाधिशमा सिमित थियो।

सर्वोच्चमा पेशी व्यवस्थापन गोपाल प्रथाद्वारा सुरु भएपनि संघीयानिक इजलास गठनको विषयमा भन्ने संकट उत्पन्न हुन सक्ने देखिएको छ। मंसिर १ गते बसेको सर्वोच्च अदालतका न्यायाधिसहस्रको फुलकोटको बैठकले प्रधानन्यायाधिशको पेशी तोक्ने अधिकार कटौती गरेपनि संघीयानिक इजलास गठन प्रधानन्यायाधिशको अध्यक्षतामा हुने व्यवस्था रहेको छ। संविधानले संघीयानिक

>>> बाँकी ८ पेजमा

के राजनीतिक परिवर्तन दलका नेता तथा कार्यकर्ताहस्तलाई व्यवस्थापन गर्नुमात्र हो ?

राजनीतिक दलहरू चुक्कै, विचार कार्यक्रम बिहीन दलहरू

काठमाडौं। यो महिना मुलुककै लागि निकै महत्वपूर्ण रथ्यो। संघीय संसद हुँदै सबै प्रदेशसभाको प्रमुख विपक्षी दल नेकपा एमालेको १० औं महाधिवेशन समाप्त भएर नेतृत्व समेत चयन भएको छ भने राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीको नेतृत्व समेत आज चयन हुँदैछ। त्यसेगरी सत्ताको नेतृत्वकर्ता दल नेपाली कांग्रेसको १४ औं महाधिवेशन यही मंसिर २४ गते देखि काठमाडौंमा हुने भएको छ। अर्का सत्ताधारी दल माओवादी केन्द्रका राष्ट्रिय सम्मेलन पनि आउँदो महिना हुने निश्चित भएको छ। त्यही कारणले गर्दा यो महिना निकै महत्वपूर्ण रहेको छ। विभिन्न राजनीतिक दलहरूका महाधिवेशन सम्पन्न भएका र हुने अवस्थामा पुगेका भएपनि कुनैपनि पार्टीका महाधिवेशनहरू विवादहित हुन सकेन्। नेतृत्व चयनमा नै नेता तथा कार्यकर्ताहस्त बढी सक्रिय रहेकाले कुनै पनि दलहरूले आफ्नो पार्टीको नीति तथा कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राख्न सकेको देखिएन।

नेकपा एमालेले पार्टीको विधान महाधिवेशन अलग्गै गरेको पार्टीको नेतृत्व चयन महाधिवेशन अलग्गै गर्ने प्रबलन चलाएको भएपनि अच्य पार्टीहस्तले त्यसो गर्न नसकेका हुनाले चयनमा समयसम्म नेतृत्वमा रहेको बहस

हुन सकेन। नेतृत्वमा चयन भईसकेपछि नेतृत्वले आफूलाई सर्वेसर्वा ठान्ने र नेता तथा कार्यकर्ताहस्तलाई गोण ठाने प्रवृत्ति विगतमा पनि देखिएको र अब पनि देखिने प्रष्ट भएको छ। जबसम्म नेतृत्वले नेता तथा कार्यकर्ताहस्तले सम्मान र इज्जत गर्दैनन तबसम्म अहिलेको प्रवृत्तिमा खासै फरक आउन सक्ने समयसम्म नेतृत्वमा रहेका छ। पार्टीहस्तले नीति तथा कार्यक्रमहरूले राज्य सञ्चालनमा निकै प्रभाव पार्न र जनताको जीवन स्तरमा परिवर्तन ल्याउन सक्ने भएकाले पार्टीहस्तले नीति तथा कार्यक्रमहरू जनताले दिएका सुझाव अनुसारका हुनुपर्थ्यो तर त्यसो हुन सकेको देखिएको छैन। एउटै व्यक्ति लामो समयसम्म नेतृत्वमा रहेका छ। पार्टीका युवा वर्गमा नेतृत्वको विकास हुन सक्ने सम्भावना च्यून रहेको प्रष्ट भएको छ। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल ३२ वर्षदेखि पार्टी अध्यक्षमै रहेका छन्। जनआन्दोलनको नेतृत्व गरेकै भरमा उनी अध्यक्ष पदमै अमै रहिरहेका र आफ्ना विरोधीलाई तह

पार्टीका युवा वर्गमा नेतृत्वको विकास हुन सक्ने सम्भावना च्यून रहेको प्रष्ट भएको छ। माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल ३२ वर्षदेखि पार्टी अध्यक्षमै रहेका छन्। जनआन्दोलनको नेतृत्व गरेकै भरमा उनी अध्यक्ष पदमै अमै रहिरहेका र आफ्ना विरोधीलाई तह

>>> बाँकी ८ पेजमा

हेलो नेपालको लाइसेन्स खारेज

काठमाडौं। नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरणले विवादास्पद व्यापारी अजेयराज सुमारीको नेपाल स्टाटलाइट टेलिकम प्रा.लि. (हेलो नेपाल जीएसएम) लाई दिएको आरभूत दूरसञ्चार केन्द्रको अनुमतिपत्र (लाइसेन्स) खारेज गरेको छ। उक्त कम्पनीले सरकारलाई बफाउनु पर्ने तर कातिक सम्मान नेतृत्वले नेता तथा कार्यकर्ताहस्तले सम्मान र इज्जत गर्दैनन तबसम्म अहिलेको प्रवृत्तिमा खासै रकम निर्माण भएको छ। उक्त कम्पनीले राजमान नगर्ने भन्दै

दोस्रो किस्ताको रकम नवुभाएको गत शुक्रवार बसेको सञ्चालक समितिको बैठकले लाइसेन्स खारेज गर्ने निर्णय गरेको हो। प्राधिकरणका अनुसार गत असार सम्ममा ३३ करोड रुपैया बुभाउनु पर्ने थियो तर कातिक सम्मान पनि वक्योता रकम तिरेन। त्यही कारण प्राधिकर

A new regional war?

Mr Pushpa

Amidst all the uncertainty surrounding the resurgence of coronavirus, global supply-chain disruption, and shifting international alliances, there is one thing that can be asserted with some measure of certainty: a new war, a new Great Game, a new world order, is afoot. And in the coming months and years, South Asia, along with the Pacific, will most likely be the arena in which this next Great Game is contested. Let us put this in perspective. Modern history, its alliances, and its flashpoints, stretch only as far back as a hundred years. At the turn of the twentieth century, the world was an unrecognisably different place. Europe and the Middle East was predominantly split between the Austro-Hungarian Empire, the British Empire, The Ottoman Caliphate, and French pockets of power. Russia, China, and even the United States, were involved only at the fringes, through fragmented alliances of fleeting importance.

The First World War changed all that, completely obliterating the old-world order. But the ‘agenda’ was still incomplete. Germany retained parts of its military might; Japan had not been cut to size; and American dominance in the Western hemisphere was still in its nascent stages. This unfinished agenda led the world to war again, which culminated in the Second World War. This was far more decisive.

Germany and Japan’s defeat was “unconditional” this time. The consequent division of the spoils of war gave rise to the modern-day Middle East. It also established the United States as the dominant force in the West, and resulted in the creation of institutions such as the United Nations. However, even as the West celebrated its victory, recreating international boundaries at its whim, an Iron Curtain fell across half of Europe, under the banner of the Soviet Union. This time, with atomic power in all major military arsenals, an all-out war was in no one’s interest. Instead, a ‘Cold War’, fought through economic instruments, international trade blocs and proxy wars in Korea, Vietnam and Afghanistan.

Defeat of the Soviet forces in Afghanistan during the 1980s, followed by fall of the Berlin Wall in November 1991, ended the Cold War and ushered in the age of a unipolar world. For the first time since the collapse of the Roman Empire, all of the world was ‘dominated’ by a single country: in this case the United States. This extraordinary turn of events ushered in a decade of uninterrupted prosperity for the United States, during the 1990s. Its military power was unchallenged. Its economic reach was unimpeded. And its political capital seemed inexhaustible. Many of the countries that had earlier sided with the Soviet bloc, started to shift their loyalty.

And the first among them was India. Throughout the 1990s,

India worked on realigning its international stance to side with the United States. And, in the wake of 9/11, as the United States decided to flex its unipolar muscle in Afghanistan, India jumped on the bandwagon to rebrand itself as America’s strategic partner in South-Asia and beyond. India, through American sponsorship, started to see itself as a counterweight to China in the region. And in the process, it sought to isolate Pakistan, painting it as Global Enemy No. 1. In fact, some years back, this strategy formally reshaped American foreign policy—declaring ‘Af-Pak’ as one region, while including its strategic partner India in the ‘Indo-Pacific’ policy, focused at countering China. This strategy worked exceptionally well for India, for almost two decades. As United States’ strategic partner, India soon found favour amidst a pliable Middle East royalty, which depends on American military and financial presence for its survival. Pakistan, it seemed, was finally being isolated; helped, of course, by decades of bad governance, under Nawaz Sharif, Asif Zardari and Pervez Musharraf. Drunk on its strategic partnership with the United States, and emboldened by feckless leadership of the Muslim world (including decades of isolation for Pakistan), India started to exert its nuisance by sponsoring terrorism in Pakistan, infiltrating Afghanistan’s NDS, and revoking Kashmir’s special constitutional status. Recently, however,

something extraordinary has started to happen. The United States’ myth of a unipolar world has started to crumble, as China grows out from the shadows, and a resurgent Russia gathers strength under the leadership of Vladimir Putin. Friends and foes, living under the erstwhile unipolar world, now have other international options to look towards—as a result of which, the regime changes, desired by the US, could not be properly effectuated in Syria, Lebanon, and large parts of the gulf empires. Most decisively, perhaps, America’s defeat in Afghanistan has turned out to be a military and strategic set-back for America and her allies (read: India).

Amidst these winds of change, as the world was still grappling with shifting power balance, the coronavirus epidemic swept across the world. Americans had hoped that this disease would be limited to China, or its neighbouring countries. However, exactly the opposite happened. China, where the virus started, quickly gained control over its spread. And the ‘free world’, led by the United States and its strategic allies (including the United Kingdom, Brazil and India), have suffered the most. Not knowing how to come to terms with this reality, the hubris of America and its allies turned to blaming China.

Following the American lead, India and its media continues to refer to the pandemic as ‘Wuhan Virus’. Ticking China further, the US and its allies continue to issue feeble statements of support

of Taiwan, and against the ‘One China’ policy. The Pacific has seen increased military activities. And Secretary Blinken is rooting for what he calls the international ‘rules based order’ (whatever that means). This, for all intents and purposes, is the stage of the new Cold War. Unlike the last Cold War, this (economic and military) stand-off will be focused on the Pacific.

Or should we say, the Indo-Pacific. Almost overnight, the stakes of South Asia have changed. Within the span of a few months, India has gone from being the next big thing, to being on the back-foot, desperately trying to avoid conflict with an ever-stronger China in its backyard. Steps by India to backtrack from its ‘Howdi Modi’ stance to a more “Non-Aligned Movement” stage, seem (for now) to be too little too late. This region, along with the Pacific, is now going to be centre-stage in world politics for the foreseeable future. China’s economic interests are aligned with a prosperous Pakistan, and a functional CPEC route. After its ignominious exit from Afghanistan, America’s regional interests, acting through its proxy India, include destabilisation of Pakistan and disruption of CPEC. And this important tussle, enacted by Pakistan and India, at the behest of China and the United States respectively, will determine the contours and complexion of the coming war in our region, as well as that of the new Great Game in South Asia.

Ostrich Modi amid the raging pandemic India should concentrate on its internal crisis

Mr Kumar

The protesting farmers have announced to hold a countrywide protest to demand annulment of the newly enacted farm laws on May 26. Despite having seen the havoc of the Kumbh congregation, the Modi government is stone-wall silent to the ultimatum. Twelve opposition parties have pilloried the Modi government for its obduracy.

India spent the sum of Rs. 4.1 million on the ceremony to induct the first batch of Rafale aircraft (Ambala air base), under contract to purchase 36 aircraft costing Rs 590 billion. Apathetic to the plight of the people, the Indian army chief talked to the US army chief to enhance cooperation under Basic Exchange and Cooperation agreement to hit Pakistan’s land and surface targets in real time. There being no freebies, the BECA equipment will cost billions.

About 4000 COVID patients are dying each day for want of beds or oxygen. Poor people dump dead bodies of their loved ones in the Ganges River as they can’t afford costly wood to cremate them. In just one day 150 dead bodies were recovered to save them from vultures and stray dogs. There is only one electric incinerator/cremator in India at Calcutta, yet to be operated.

Author Shobha De asked ‘What’ll it take for Modi to stop playing ostrich?’. The national students’ union registered an FIR against the “missing” home minister Amit Shah. It is time India diverted its resources to stop the third wave.

Because of insanitary conditions and infected oxygen, the scourges of white and black fungi have emerged adding to Covis-19

fatalities. The white fungus is also known as candidiasis, the black as mucormycosis. Steroid treatment can cause white fungal infection in Covid-19 patients while unsterile use of oxygen cylinders can also be a reason. White fungus infection is more dangerous than black fungus because it affects vital organs, including the lungs, brain, kidney and private parts along with the mouth, stomach and skin. Symptoms of white fungus infection are similar to that of coronavirus infection. Chest pain and low oxygen levels are seen in critical patients while white patches in the oral cavity,

white discharge and skin lesions are also seen among patients.

Medicines like caspofungin or micafungin are used to treat critically ill patients. But besides vaccines there is a shortage of almost everything, beds, oxygen, and even wood to cremate the dead bodies. Media reported 100 to 150 dead bodies floating in the River Ganges.

Instead of facing the truth, The BJP states prosecute even social posts about the covid-19 situation under India’s National Security Act. For instance, journalist Kishor Chandra Wangkhem and activist Erendro Leichombam were booked under the NSA for Facebook posts that pointed out that cow dung or urine cannot cure covid-19.

Cowsheds are being used as covid-19 clinics. Oxygen and concentrators are being sold at exorbitant prices. Even fire-extinguisher cylinders were sold as oxygen cylinders (Fire extinguishers painted and sold as oxygen cylinders, 3 arrested, India Today May 6, 2021).

India and China have signed accords not to use firepower in case of any conflagration. Modi admitted at an all-party conference that China has not annexed an inch of India’s territory. Yet, the tiff between the Chinese and Indian troops was portrayed as a landmark achievement.

The Modi government should turn a new leaf in India’s relations with its neighbours by shunning the strong-man image. In view of the pandemic, India should have diverted its troops from borders to pandemic duty. But, no such initiative is visible. Even in May there was a faceoff between the Chinese and the Indian troops. Through propaganda onslaught,

Modi’s government has brought home the message that Congress is unpatriotic and bent upon disintegrating India (tukreh tukreh gang).

Referring to self-professed patriots, in 1774, Samuel Johnson had said that patriotism was the last refuge of the scoundrel. The irony in calling the Congress (or other BJP opponents) “anti-national” is that politicians of the Congress (and others too) had actually gone to jail fighting for India’s freedom from the British. Leaders of the BJP’s ideological predecessors did little during the freedom movement.

India should mend its fences not only with China but also with Pakistan. Many Pakistani rulers, including Gen Pervez Musharraf, offered out-of-box solutions to resolve the lingering Kashmir dispute. But India shrugged off the offers with disdain.

In his memoirs *In The Line of Fire*, President Musharraf proposed a personal solution of the Kashmir issue. This solution, in essence, envisions self-rule in demilitarised regions of Kashmir under a joint-management mechanism. The solution pre-supposes reciprocal flexibility.

The out-of-box Musharraf Kashmir solution is in fact a regurgitation of former Indian foreign secretary Jagat S. Mehta’s proposals. Mehta presented his ideas in his article, ‘Resolving Kashmir in the International Context of the 1990s’. Besides Kashmir, there are the Sir Creek and Siachen Glacier issues. India’s former foreign secretary Shyam Saran, in his book *How India Sees the World* makes startling revelations about how this issue eluded solution at last minute. Saran says India itself created the

Siachen problem. He reminisces, in the 1970s, US maps began to show 23000 kilometers of Siachen area under Pakistan’s control. Thereupon, ‘Indian forces were sent to occupy the glacier in a pre-emptive strike, named Operation Meghdoot. Pakistani attempts to dislodge them did not succeed. But they did manage to occupy and fortify the lower reaches’.

He recalls how Siachen Glacier and Sir Creek agreements could not fructify for lack of political will or footdragging. He says ‘NN Vohra, who was the defence secretary at the time, confirmed in a newspaper interview that an agreement on Siachen had been reached. At the last moment, however, a political decision was taken by the Narasimha Rao government to defer its signing to the next round of talks scheduled for January the following year. But, this did not happen... My defence of the deal became a voice in the wilderness’.

Similarly, the demarcation of the Sir Creek maritime boundary was unnecessarily delayed. Saran says ‘if we accepted the Pakistani alignment, with the east bank of the creek as the boundary, then Pakistan would get only 40 per cent of the triangle. If our alignment according to the Thalweg principle was accepted, Pakistan would get 60 per cent. There was a keen interest in Pakistan to follow this approach but we were unable to explore this further when the Siachen deal fell through. Pakistan was no longer interested in a stand-alone Sir Creek agreement’ (Thalweg principle places the dividing line mid-channel in the river).

The Modi government should turn a new leaf in India’s relations with its neighbours by shunning the strong-man image.

देश सङ्कटमा छ, त्यसका मुहान नेतृत्ववर्ग हुन्

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

लाख ३८ हजार नेपाली युवाले विदेशीका लागि लडेछन्, आजसम्म विदेशीको सार्वभौमिकता बचाउन युवाहरु आफ्णो छाती थापिरहेका छन्। तिर्ये नेपाली असमानता र विभेदको जाँचोमा पिसिएका छन्। वैदेशिक रोजगारीबाट आउने रेमिटान्सले राज्य चलाउने लोकतन्त्रावादी शासकहरु नेपाली युवायुवतीको शोषण किन भइरहेको छ भनेर मुद्दा उठाउने सवैदेन।

अर्थात देश सङ्कटमा छ। परिवर्तनले सङ्कट ल्यायो। संविधानसभा, संविधान र निर्वाचनले पनि सङ्कट ल्यायो। अग्रममन भन्ने र समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको सपना देखाउने जो कोहीले सङ्कटमात्र सिर्जना गरे। राज्यले दिनेपर्ने कुनै पनि सुविधा नागरिकले पाएका छैनन, यो गम्भीर सङ्कट हो। एकता भाँडिनु र भ्रष्टाचारमात्र बढ्नु, न्यायको प्रत्याभूति हराउने सबैभन्दा ढूलो मानवाधिकारको सङ्कट हो। त्यसमाधि दण्डहीनता, सकिग्गो नि। देश छ, देशमा हुनुपर्ने कुनै पनि विशेषता छैन। अर्थात सङ्कटको भीमा छ देश।

इण्टरनेशनल क्राइसिस युपको एसिया रिपोर्टको पेज १३२ मा प्रचण्डको एउटा कथन उल्लेख छ। उनले भेनेका रहेछन् 'राजासहितको देशभक्त शिफ्हरलाई एकताबद्ध पारेर भारतीय हस्तक्षेपको खतरा रोकन सकिन्छ'। १० वर्षअधिको प्रचण्डको त्यो भावजस्तै सोच आज हरेक दलभित्र अपारदर्शी रूपमा देखिन्छ। त्यो सोच यथार्थमा सत्य हो तर बोल्न कोही सकिरहेका छैनन। सबै नेतालाई थाहा छ, उनीहरु अक्षम भइसकेका छन्। यो त उनीहरुको भाग्य हो कि जनता सोभा छन्, सहिरहेका छन्। युवाशक्ति पलायन भएका छन् र विद्रोह हुनसकेको छैन। जो छन्, तिनीहरु पार्टीको धेराकन्दीमा परेका छन्। देशमा सङ्कट बालिदौ छ।

देशबाटे सोच्ने नेतृत्व, पार्टीले हो। जनप्रतिनिधि र विचारकहरूले हो। कोही बोल्दैनन्, सोच्नैनन्, बहस गर्दैनन्। नीति र नैतिकता, सीहाद्रता र लज्जालाई लिलाम गर्ने ढूला पार्टीहरु महाधिवेशनमा लागेका छन्, सम्मेलन गरिरहेका छन्। यिनले गरेको महाधिवेशन, सम्मेलनमा कही पनि आमनागरिकका मुद्दा छैनन्। देशको मुद्दा पनि यिनले जानेको व्यक्तिकावाद हो, जतातै

व्यक्तिकावाद छ, स्वार्थ र सत्तावाद मात्र छ।

देश अन्धकारमय बनेको छ। अन्धाहरूले चलाएको देश महाभारतको धूतराष्ट्रमय बनेको छ। जे छ, स्वार्थ र सेटिड छ। जे छ, भ्रष्टाचार र कुशासन छ। यसरी देश सङ्कटमात्र रोजगारीबाट आउने रेमिटान्सले राज्य चलाउने लोकतन्त्रावादी शासकहरु नेपाली युवायुवतीको शोषण किन भइरहेको छ भनेर मुद्दा उठाउने सवैदेन।

जनता निराश छन्। निराश जनता असञ्चुष्टि व्यक्त गरिरहेका छन्। संगठित असञ्चुष्टि नभएकाले भ्रष्टाचारीहरु भ्रष्टाचार पुऱ्याउने भनेर भ्रष्टाचार पुऱ्याउने यिनै यिनको कुरा पत्त्याएर अझै आमनागरिक

गर्न यिनै हुन्, संविधानको बलात्कार गर्ने

बलात्कारी पनि यिनै हुन्। यसकारण त संविधान नाड्गोकार भएर रिहंदरवारतिर, शितलनिवासतिर, रामशाहपालिर रोइरहेको छ। ७ सय ६१ सरकारको परिकल्पना गरेको संविधान र सुखी नेपाली समृद्ध नेपालको सपना देखाउने नेताहरु अब पनि संविधानको कुरा गर्न्छ। जबकि हरेक सरकार भ्रष्टाचारमा लिप्त छ। गाउँमा सिंहदरवार पुऱ्याउने भनेर भ्रष्टाचार पुऱ्याउने यिनै यिनको कुरा पत्त्याएर अझै आमनागरिक

● ● ●

देश सङ्कटमा छ। यो सङ्कटमात्र मुक्ति मौजुदा नेतृत्व तहबाट सम्भव छैन। किनकि यी सङ्कटका कारखाना हुन्। देशमा आगो लगाएर खरानीको व्यापार गर्नेबाट सङ्कटको समाधान खोज्जे सपना अझै किन देखिरहेका छौं, आश्चर्य लाग्छ।

● ● ●

छोपचाप पार्ने कसरत गरिरहेछन्। यिनले किन बिसेका हुन्, गनाउने यिज जेसुकै वस्तुले छोप न, हावा दुर्गमित हुन्छ, दुर्गमित फैलिन्छ। यिनले सिर्जना गरेका दुर्गमित यतिबेला देश दुर्गमितपुर बन्न पुगेको छ। देश स्वच्छ र स्वस्थ बनाउन कुनै एकजना वीर त जन्मनै पर्ने भयो। अन्यथा हामीले आफ्नो असितत्व गुमाउनु पर्न दिन ताढा छैन।

कतिसम्म ढाँट्न जानेका यिनले। समानता र प्रगतिको गीत सुनाएर आफूचाहि भ्वाइलिनमा निरो भुमिहरु भ्रष्टाचारमा भुमिरहेका छन्। लोकतन्त्रजस्तो पवित्र पद्धतिलाई यिनले कसरी फोहरको दुकुचा बनाइदिए। तैपनि यिनलाई पश्चाताप छैन। किनकि यिनीहरु पार्कर्मलाई राजनीतिक धर्म समिकरहेका छन्। राजनीतिलाई व्यवसाय बनाइरहेका छन्।

२०६३ सालदेखिको १५ वर्षमा देखिएको नेताको नैतिकहीनता हो। संविधान जारी

यिनकै पछि लाग्छन् भने आफ्नो बुँडा आफै फोर्देछन्। नेताहरु यति बाटा छन् कि जनताको मुडकी जनताकै काँध चढेर जनताको पीठमा ठोकिरहेका छन्।

नेपालीले परिवर्तन खोजेका थिए सुशासनका लागि। जनयुद्ध रोक्न खोजेका थिए शान्तिका लागि। जनयुद्ध रोक्न खोजेका थिए नागरिक समाज र बुद्धिजीवी बर्गले समेत विवेकले बोल्दैनन् भने त्यो देशमा हुने बाँदर नाच नै हो। नेपालको वर्तुरिथित बाँदरनाचभन्दा बढी केही छैन। पार्टी नेताहरु सबै जाने, तिनको खुशीमा पद्धति चल्नुपर्ने, तिनले जे गरे पनि दण्डित हुनु नपर्ने, वास्तवमा नेपाल दण्डहीन मुलुक बनेको छ।

यसकारण पनि देशलाई एउटा अभिभावक

चाहिए। सबैले चाहिए। जुन सकारात्मा असञ्चुष्टि दिएर रास्त्र बाब्द भएको हैरिरहने पनि संविधान हुन्छ? आज जे जिति विग्रेको छ, संविधान असहाय भएकाले विग्रेको छ। संविधानको व्याख्या गर्ने अदालतसमेत भ्रष्टाचारको दलदल बनिसकेकाले यो संविधानले दिने भनेको अव्यवस्था र सङ्कटमात्र हो। जुन सकारात्मा लिप्त छ एर देश भीरोको विष्टो तैभी न उঁधौ बन्न पुगेको छ। यो संविधान अझै राखिरहने हो भने यो संविधानले नेपालीको पहिचान र नेपालको अस्तित्व समात पार्न लामो समय कुर्नुपर्ने छैन।

यसकारण यो संविधानलाई छिटोभन्दा छिटो बिदा गर्नुपर्छ। लाटाले बाउ भन्न नपाएरजस्तो संविधान कार्यान्वयन भयो भनेर गुड्डी हाँकेसमात्र केही हुन्। संविधान कार्यान्वयन भएको भए लोकतन्त्राणकारी राज्यका भलकहरु किन देखिदैनन्। जता पनि जनताको शोषण र नेताको मनपरी। यस्तो अवस्था लोकतन्त्र हुनसक्दैन। यो त भोरजुवा मात्र हो।

देश अभिभावकविहीन हुनाले यस्तो संकट बोहोर्नु परेको हो। कसैले खबरदार नै नभनेपछि नेताहरु आपसमा मिल्ने र भागबण्डा लगाउने, खाने। यही सिंपिडकेट चलिरहेको छ। जब देशको बारेमा चिन्तन नै हुँदैन, नागरिक समाज र बुद्धिजीवी बर्गले समेत विवेकले बोल्दैनन् भने त्यो देशमा हुने बाँदर नाच नै हो। नेपालको वर्तुरिथित बाँदरनाचभन्दा बढी केही छैन। पार्टी नेताहरु सबै जाने, तिनको खुशीमा पद्धति चल्नुपर्ने, तिनले जे गरे पनि दण्डित हुनु नपर्ने, वास्तवमा नेपाल दण्डहीन मुलुक बनेको छ।

यसकारण पनि देशलाई एउटा अभिभावक चाहिए। सबैले चाहिए। जसले मानवीय र मूल्य र मान्यता, लोकतन्त्रका गरिमा र महिमालाई सीमावद्ध गर्न सकोस। यतातिर सोच्न सकिएन भने नेपालकै ज्य नेपाल हुनेछ। चेतना भया।

साल्ट ट्रेडिङ कॉर्पोरेशन लिमिटेड

द्वारा प्रवर्द्धित डीटी ग्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरु

पद्धत्यौ हारी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यो ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले ससिक्खयो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भयर एकै पटक मर्न सकौ।

- अधियानवाणी

अभियान

सम्पादकीय

वैधानिकता बचाउन मात्र महाधिवेशनहरू

मुतुक यतिवेला महाधिवेशनमय बनेको छ । यसै साता मात्र सधीय संसदको सबै भन्दा ठूलो दल र संसदको प्रमुख विपक्षी दलको १० औँ महाधिवेशन सम्पन्न भएको छ, भने सत्ताधारी दल नेपाली काग्रेसको १४ औँ महाधिवेशन पनि अर्को साता काठमाडौँमा तै सम्पन्न हुने भएको छ । त्यसैगरी राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीको महाधिवेश पनि आज सम्पन्न हुदैछ । सत्तामा सहभगी भएको माओवादी केन्द्रको महाधिवेशन पनि यहि पूर्ण महिनामा सम्पन्न हुने भएको छ । सञ्चेधानीक प्रावधान अनुसार सबै राजनितिक दलहरूले प्रत्येक पाँच- पाँच वर्षमा आ आफ्ना पार्टीको महाधिवेशन सम्पन्न गर्नु पर्न व्यवस्था भएअनुसार महाधिवेशन सम्पन्न गर्न लागेका छन् । अहिले अस्तित्वमा रहेका मुख्य दलहरूको महाधिवेशन सम्पन्न भएपनि प्राय सबै दलमा अहिले कै नेतृत्व दोहोरिन सक्ने सम्भावना रहेको हुनाले पनि जनतामा भने खासै उत्साह आउन सकेको देखिएको छैन । मुलुकको सबैभन्दा ठूलो पार्टी लोकतन्त्रिक पार्टी भनिएको नेपाली काग्रेसभीत्र अहिले पार्टीको नेतृत्व हत्याउने खेल सुरु भएको छ । अन्य पार्टीको भन्दा नेपाली काग्रेसको नेतृत्व कस्तै हत्याउने भन्ने निकै तै महत्त्व राख्ने भएकोले गर्दा काग्रेसको महाधिवेशनलाई महत्वपूर्ण रूपमा हेरिएको छ ।

तत्कालीन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र एकीकरण भएर गठन भएको नेपाल कम्पुनिष्ट पार्टीलाई सर्वोच्च अदालतले अस्तीकार गर्दै अलग अलग अस्तित्वमा पुऱ्याई दिएपछि नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र अलग अलग अस्तित्वमा अहिले राजनिति गरीरहेका छन् । नेकपा एमालेलाई परमादेशबाट सरकारको नेतृत्व गर्न सफल भएका प्रधानमन्त्री शेरवहादुर देउबाले अध्यादेश ल्याएर पार्टी विभाजन गराई दिएपछि यसै हप्तामा नेकपा एमालेले आफूले पार्टीको १० औं महाधिवेशन चितवनमा सम्पन्न गरेको छ भने माओवादी केन्द्रले आउँदौ पुष्टमा रास्त्रिय सम्मेलन गर्न घोषणा गरी चुनावी प्रकृया मा गएको छ । नेकपा एमालेमा जस्तै माओवादी केन्द्रमा पनि अहिलैकै नेतृत्व रहिरहने प्राय निश्चित जस्तै भएको छ । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्टकमल दाहाल विगत ३२ वर्षदिव्यां पार्टीको नेतृत्व रहिरहेका र उनलाई अहिले पनि चुनौति दिन सक्ने व्यक्ति पार्टीमा नभएको हुनाले उनी तै फेरी सर्वसहमतिका आधारमा अध्यक्ष चुनिन सक्ने प्रवल सम्भावना रहेको छ । काग्रेसमा पनि त्यस्तै अवस्था देखिएको छ । पार्टी सभापति एवं प्रधानमन्त्री शेरवहादुर देउबा १४ औं महाधिवेशनबाट पनि फेरी सभापतिमा चुनिन सक्ने आकलन काग्रेसका नेताहरूले गरेका छन् । यी सबै कारणले गर्दा प्रमुख पार्टीको नेतृत्व अहिले तै नेतृत्व गरीरहेका व्यक्तिहरूले गर्न भएकाले निति र व्यवहारमा खासै फरक आउने सम्भावना त्यन् रहेको छ ।

जनतालाई निर्वाचनका वेला आश्वासनका ठूला ठूला कुराहरू देखाएर सत्ता र पार्टीको नेतृत्व हत्याउन सफल भएका नेताहरूले सत्तामा पुगेपछि जनतालाई दिएका आश्वासन पुरा गर्नुको बदला व्यक्तिगत र पार्टीगत स्वार्थमा लाने गरेका हुनाले पार्टीका महाधिवेशन प्रति जनताको खासै चासो देखिएको छैन । त्यस्को कारण हो, जनताप्रति सरकार र पार्टी नेतृत्व जिम्मेवार नहुन तै हो । निर्वाचनका वेला दिएका आश्वासन साढे चार वर्ष सम्म दराजमा थन्काउने अनि निर्वाचन आउन चार पाँच महिना बाँकी रहदा फेरी तिनै आश्वासन बाडेर जनतालाई ढाट्ने प्रवृत्तिले गर्दा जनताले कुनै पनि पार्टीलाई विश्वास गर्न सकेका छैनन् । अहिले मुलुकमा विभिन्न खालका समस्याहरू जन्माइएको छ । त्यसरी समस्याहरू जन्माउने काममा सरकार र दलहरू तै जिम्मेवार रहेका छन् । न्यायालय भीत्र समस्या देखिएको एक महिना भन्दा बढी भएपनि त्यो समस्या समाधान गर्न मुख्य राजनितिक दल, सरकार र प्रधानमन्त्रीको अध्यक्षतामा रहेको सम्बैधानिक परिषदले बेवास्ता गर्दै आएको छ । गत असार २८ गते सम्बैधानिक इजलासले शेरबहादुर देउवालाई २८ घण्टा भीत्रमा प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त गर्न परमादेश दिएतुसारा देउवा असार २९ गते प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएका थिए । सविधान अनुसार प्रधानमन्त्री बनाउने र फाल्ने काम संसदको भएपनि परमादेशबाट प्रधानमन्त्री नियुक्त गरीनुले संसदको अधिकार खोसिएको स्वीकार गर्न पर्दछ ।

न्यायालयभीत्रको समस्या समाधान गर्न सम्बैधानिक परिषद, सरकार र मुख्य राजनीतिक दलहरू नेपाली काग्येस, माओवादी केन्द्र लगायत सत्तामा सहभागी भएका दलहरूले चाहिरहका छैनन्, न्यस्को एउटै कारण हो गत असार २८ गते परमादेश जारी हुन् पूर्व पाँच दलिय गठबन्धनका मुख्य नेताहरूले प्रधानन्यायाधिश चोलेन्द्र शमशेर राणासङ्ग गरेका गोप्य वार्ता र कार्यपालिकामा प्रधानन्यायाधिश राणालाई भाग दिने सहमति। त्यही सहमति अनुसार परमादेश जारी भयो, देउवा प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भए पाँच दलिय गठबन्धनमा भएका दलहरू सरकारमा सहभागी भए। अहिले प्रधानन्यायाधिश राणासग भएका गोप्य सहमति तै प्रधानमन्त्री देउवा र पाँच दलिय गठबन्धनलाई घाडो सावित भएको छ। नेपालको इतिहास मै सायद पहिलो पटक होला कानुन व्यवसायिहरूको साभा संगठनले एक महिना भन्दा बढी देखी सर्वोच्च अदालत परिषद मै धनां र विरोधका काय्यक्रम गरीरहको छ। सर्वोच्च अदालतका न्यायाधिशहरूले तै प्रधानन्यायाधिश राणालाई विश्वास गर्न तसकिने भनेर इजलास वहिष्कार समेत गरेका थिए। तर सरकार, सम्बैधानिक परिषद र पाँच दलिय गठबन्धन त्यस विषयमा अनिर्णयको बन्दै गएको छ।

मुख्य राजनीतिक दलहरूका महाधिवेशन सम्पन्न भएपनि प्राय सबै दलका अहिले कै तेत्रिवहरूले फेरी तेत्रिव पाउने भएकोले पार्टी सञ्चालन र कार्यमा कुनै अन्तर नआउने पक्षकापक्षकी भएको छ । यसले गर्दा पार्टीहरूका महाधिवेशन सम्पन्न हुन् र नहुनको कुनै अर्थ रहदैन । केवल पार्टीको वैधानिता वचाउने बाहेक भने हामीले ठाणेको छौं ।

न्यायालयको समस्यामा पाँच दलीय गठबन्धन र सभामुख परिवर्तनी

मुलुक यतिबेला महाधिवेशनमय भएको
छ । संघीय संसद प्रदेश सभामा समेत
प्रमुख विपक्षी दल रहेको तर सबैभन्दा ढुलो
पार्टी नेकपा एमालेको ९० औँ महाधिवेशन
यितवनमा सम्पन्न भएको छ भने राष्ट्रिय
प्रजातन्त्र पार्टीको महाधिवेशनमा पनि आज
७७ गते काठमाडौंमा सम्पन्न हुँदैछ ।
त्यसैगरी सत्ताधारी दल नेपाली कांग्रेसको
९४ औँ महाधिवेशन यहि मसिर २४ गतेदेखि
काठमाडौंमा नै हुने भएको छ भने अर्को
सत्ताधारी दल माओवादी केन्द्रको राष्ट्रिय
सम्मेलन पनि आँउदो पुस महिनामा सम्पन्न
हुने भएको छ । सच्चैधानिक व्यवस्थानुसार
दलहरूले प्रत्येक पाँच पाँच वर्षमा आ आफ्
नो पार्टीका महाधिवेशन सम्पन्न गर्न लागेका
हुन ।

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

टेडिङ्ग कर्पोरेशन र खाद्य व्यवस्था कम्पनी
मार्फत सहुलियत दरमा चीनी आयात गर्न
दिने विगतको परम्परालाई निरन्तरता दिन
नचाहेकोले गर्दा काला व्यापारीहरूले लुकाएर
राखेको चीनी अहिले महंगो मूल्यमा विक्रि
वितरण गर्दै आएका छन् । जनतालाई
आवश्यक सेवा दिएको उदघोष गर्ने
सरकारले चीनी आयात गर्न नदिएर काला
व्यापारीहरूलाई पोस्ट जनतालाई महंगो
मूल्यमा चीनी खरिद गर्न बाध्य पारिरहेको
छ ।

कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र
न्यायपालिकाबीचमा राग्रो सम्बन्ध नहुँदा
त्यसको प्रत्यक्ष मार जनतालाई परेको
छ । झण्डै एक महिनासम्म सर्बोच्च
अदालतमा न्यायाधिशहरूले मुद्दाको सुनुवाई
गरेनन्, वर्षदेखि न्यायको आशामा बसेका
सेवाग्राहीहरूले न्याय पाउन सकेनन् ।
प्रधानन्यायाधिश चोलेन्द्र शमशेर राणाकै
कारण नेपाल बारले आन्दोलन गरिरहेको
छ । सर्बोच्च अदालत परिषदभित्रै धर्ना
र विरोधका कार्यक्रमहरू दिनहुँ भईरहेका
छन् । कानुन व्यवसायीहरूले प्रधानन्यायाधिस
राणलाई भ्रष्टाचारी र विचौलियाको नाइके
भएको आरोप लगाउँदै आएका छन् ।

न्यायालय प्रमुखमाथि यति गम्भीर आरोप
लांदा पनि न त प्रधानन्यायाधिश राणाले
आरोपको तथ्यगत खण्डन गर्न सकेका छन्
न त सम्वैधानिक परिषदले नै । सम्वैधानिक
निकायमा प्रमुख र सदस्यहरूको नियुक्तिको
लागि सिफारिस गर्ने प्रमुख दायित्व
सम्वैधानिक परिषद्को रहेको र आफूले
सिफारिस गरेका व्यक्तिलाई त्यस्ता गम्भीर
आरोप लांदा समेत सम्वैधानिक परिषद् मौन
रहनु भनेको परिषदले पनि आरोप स्वीकार
गर्नु नै हो । सम्वैधानिक परिषद्को अध्यक्षमा
प्रधानमन्त्री नै अध्यक्ष हुने र सदस्यहरूमा
प्रतिनिधिसभाका सभामुख, प्रधानन्यायाधिश,
राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष, प्रमुख विपक्षी
दलका नेता र प्रतिनिधिसभाका उपसभामुख
रहने सम्वैधानिक व्यवस्था रहेपनि संसदले
प्रतिनिधिसभाको उपसभामुख लामो समयदेखि
नियुक्त गर्न सकेको छैन । व्यवस्थापिका
संसदका सभामुखले समेत निष्पक्ष भूमिका
निभाउन नसकेकै कारण संघीय संसदको
प्रमुख विपक्षी दल सभामुख प्रति आक्रोश
पोखिरहेको छ । त्यही कारणले गर्दा उसले
केही समयसम्म संसदमा अवरोध सिर्जना
पाएको थिए ।

गरका थिया । संसदमा नारा, जुलूस भएपनि सरकारले अवरोधका बीचमै महत्वपूर्ण विधेयकहरू पारित गरेको छ । यसरी सत्ताधारी दल र प्रमुख विपक्षी दलबीचको तिक्ताको असर प्रत्यक्ष रूपमा जनतामा परेको छ । त्यसको ज्वलन्त उदाहरण हो न्यायालयभित्रको समस्या समाधान नहुनु । न्यायालय भित्रको समस्या तत्काल समाधान नभएको खण्डमा नागरिकका हक, अधिकारको अभिभावक तथा कार्यपालिका र व्यवस्थापिका विकृति र विसंगतिविरुद्ध समेत प्रश्न उठाउनुपर्ने प्रमुख दायित्व बोकेको न्यायपालिका धराशायी बतेपा गविधार्त र यो आन्तरीकिक वाराण्यमा तै

धराशयी हुने निश्चित जस्तै भएकाले यस्तर्फ
सबैको ध्यान जानु आवश्यक छ ।

पाँच दलीय गठबन्धन, सम्बेद्धानिक
परिषद् र सरकारले चाहेको खण्डमा
न्यायालयभित्र अहिले देखिएको समस्या
सहजै समाधान हुन सक्छ तर यी तिनै
निकाय मौन रहेका हुनाले न्यायालयभित्रको
समस्या सङ्कमै छताछुल्ल हुन पुगेको छ ।
त्यसको उटाई कारण हो परमादेश । केपी
ओली नेतृत्वको सरकारले विघटन गरेको
प्रतिनिधिसभालाई परमादेशबाट बदर गई
पाँच दलीय गठबन्धनका नेता शेर बहादुर
देउवालाई २८ घण्टा भित्रमा प्रधानमन्त्रीमा
नियुक्त गर्न गत असार २८ गते सम्बेद्धानिक
इजलासले परमादेश जारी गन्थो । परमादेश
जारी हुनुपूर्व पाँच दलीय गठबन्धनका शिर्ष
नेताहरू र प्रधानन्यायाधिश राणाबीचमा भएको
गोप्य सहमति नै अहिलेको प्रमुख बाधक
रहेको छ ।

न्यायालय प्रमुखले कार्यपालिकासँग भागवण्डा मागेर त्यसै अनुरूप परमादेश जारी भएको अहिले प्रमाणित भएको छ । प्रधानन्यायाधिश राणाले नेपाल बारले आन्दोलन चर्काएपछि विभिन्न सञ्चारमाध्यममा अन्तरवार्ता दिँदै भनेका थिए, मलाई नबचाएको खण्डमा आफूले पाँच दलीय गठबन्धनका शिर्ष नेताहरूसँग परमादेश जारी हुनुपूर्व भएको गोप्य सहमतिको पर्दाफास गरिदिनेछु भनेर । राणाले त्यस्तो अभिव्यक्ति दिएपछि पाँच दलीय गठबन्धनका नेताहरू चुपचाप बसेका छन् । नेपाल बार लगायत अन्य विभिन्न संघ संगठनहरूले प्रधानन्यायाधिश राणाको राजिनामालाई नै आफूनो बटमलाईन बनाएका हुनाले राणाको राजिनामा नभई बारको आन्दोलन नरोकिने भएको छ । सम्बैधानिक प्रक्रिया अनुसार नै बहिर्गमन हुने भन्दै राणाले व्यवस्थापिका संसदलाई नै च्यालेन्ज गर्दा समेत संसद अनिर्णयको बन्दी बन्दै गएको छ । पाँच दलीय गठबन्धनमा रहेको नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष माधव नेपाल सहितका तत्कालिन नेकपा एमालेका १४ सांसदको विरुद्धको मुद्दा समेत सर्वोच्च अदालतमा नै रहेको र अन्य केही राजनीतिक मुद्दाहरू समेत अदालतमा रहेकाले गर्दा संसद र सरकार राणालाई हटाउन चाहिरहेको छैन । अदालतले माधव नेपाल सहितका तत्कालिन नेकपा एमालेका सांसदलाई गरेको कारबाहीलाई संदर गरिदिएको खण्डमा सरकार नै धारापमा पर्ने र माधव नेपालले नेतृत्व गरेको नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीको अस्तित्व समेत समाप्त हुने भएकाले गर्दा पाँच दलीय गठबन्धनले राणालाई हटाउन नचाहेको प्रष्ठ भएको छ । व्यवस्थापिका संसदका सभामुख अग्नि प्रसाद सापकोटाले नेकपा एमालेले कारबाही गरी सांसद पद रिक्त भएको घोषणा गर्ने संसद सचिवालयमा पठाएको पत्रनुसार कार्य अधि बढाएको भए अहिले न्यायालयभित्र देखिएको समस्या नै आउने थिएन । तर सभामुख सापकोटा समेत तत्कालिन केपी ओली सरकारका विरुद्ध रहेका र उनले समेत पदीय मर्यादा गुमाएर माओवादी केन्द्रको कार्यकर्ता जस्तो भएर पाँच दलीय गठबन्धनलाई नै सहयोग गरेका हुनाले न्यायालयभित्र समस्या आउनुमा सभामुख सापकोटा पनि पाँच दलीय गठबन्धनका नेताहरू जस्तिकै दोषी देखिएका थाए ।

प्रधानमन्त्री शेर बहादुर देउवा कांग्रेसको
१४ औं महाधिवेशनबाट फेरी सभापतिमा
निर्वाचित हुने पक्षमा रहेका र अहिले नै
प्रधानन्यायाधिश राणालाई राजिनामा देउ
भन्दा त्यसको असर आफूलाई पर्ने र त्यही
कारणले निर्वाचनमा पराजित हुन सक्ने
आंकलन गरेर महाधिवेशन सम्पन्न भएपछि
मात्र राणाका विषयमा केही निर्णयमा पुग्ने
मनस्थितिमा रहेकाले गर्दा मसिर भरी
न्यायालयको समस्या समाधान नहुने प्रायः
निश्चित रहेको छ । यी सबै कारणहस्तले
गर्दा न्यायालयभित्रको समस्याको दोष
पाँच दलीय गठबन्धन र सभामुखले नै
लिनपर्दछ ।

विचारधाराको माग

प्रदीप गिरि

कांग्रेसको १४औं महाधिवेशनमा विचारधारा, नीति र कार्यक्रमका विषयमा कुनै छलफल नहुने भन्ने समाचार आएका छन्। यसलाई बन्दसत्र नहुने भयो भनिएको छ। सभापतिको चुनाव भइसकेपछि यथासमयमा बन्दसत्र गरिने भन्ने नेतृत्वले सोच बनाएको छ। खासमा नेपाली कांग्रेसको विधानको भावानाअनुसार प्रत्येक वर्ष अनिवार्य रूपमा पार्टीको महासमितिको बैठक हुनुपर्ने थियो। महासमिति हाम्रो पार्टीको विचारमन्थनको थलोका रूपमा परिकल्पित थियो। तर, यताका दशकमा त्यो भएन।

कृष्णप्रसाद भट्टराईको सभापतिको कार्यावधि सकिएपछि नेपाली कांग्रेसमिति महासमितिको बैठक इमर्जेन्सीका रूपमा बाहेक हुन सकेन। गिरिजाप्रसाद कोइरालाको सभापतित्वकालमा नेपालगन्जमा अन्तिम विचारमुखी महासमिति भएको थियो। त्यसपछि महासमिति पनि हरायो। विचारधारा पनि सुकै गयो। त्यसैले यसपटको महाधिवेशनमा नीति वक्तव्यका बारे छलफल नहुने कुरा नेपाली कांग्रेसभित्र एउटा ताकिक निष्पतिका रूपमा आएको छ।

यस पृष्ठभूमिमा समेत कांग्रेसका कतिपय सचेत र सजक कार्यकर्ता-नेताहरू विचारधारा नभई पारी अगाडि बढ्दैन भनेर ठाँड़-ठाँड़मा भनिरहेका छन्। नेपाली कांग्रेसका केन्द्रीय सदस्य बद्री पाण्डेयको दृश्य टिभीमा यस विषयको एउटा गतिलो प्रस्तुतिले मेरो ध्यान आकृष्ट गरेको छ। बद्री पाण्डेयबाहेक पनि उहाँकै पुस्ताका युवाहरू विश्वप्रकाश शर्मा, गगन थापा, प्रदीप पौडेल, कल्याण गुरुङ इत्यादि सबैले वेलाखत विचारधाराको प्रासंगिकताको कुरो उठाइरहन्छन्।

कांग्रेसमा विधिवत् आबद्ध नभएका प्रजातन्त्रवादी जमातले पनि वेलाखतमा आदर्श र विचारको खोजी गरेको वस्तुस्थिति देखन-पढन पाइन्छ। यो अझ राम्रो कुरा हो। खासमा विचारधारा नभएको कुनै मुनुष्य हुँदैहुँदैन। जानी-नजानी प्रत्येक मानिस एउटा विचारबाट डोहोरिरहेको हुन्छ। उसले आफ्नै खोजी र स्रोतबाट एउटा विचार बनाएको छ भने बडो राम्रो, छैन भने पनि बजारमा विद्यमान गफसफ, उखान-टुककालाई आधार बनाएर ऊ हिँड्छ। यस्ता विचारक जस्तै ढूला नेता भए पनि ती यथास्थितिवाद र बजारवादका

नेतृत्व गरे। आधुनिक युगमा पुँजीवाद, उदारवाद, समाजवाद, मार्क्सवादका नाममा संसार हल्लिरहयो। तर, सोभित युनियनको अन्त्यपछि भने विचारधाराको युगको अन्त्य भयो भन्ने शंखनाद सुन्न थालियो। विगत ३० वर्षमा विचारधाराको युगको अन्त्य नभएको कुरा ठोस रूपमा अगाडि आएको छ। विचारधाराको आवश्यकता र अनिवार्यताले यथोचित भूमिका पाएको छैन। फलस्वरूप समाजमा अनेकथरीका अतिवाद, विभिन्न विशेषणका साथ हाती हुँदै गएका छन्। प्रचलित बजारवाद प्रकारान्तरले पुँजीवादको अवतार हो। तर, यस अवतारमा मौलिक पुँजीवादको सामाजिकता र सिर्जनात्मकता शेष रहन गएको छैन।

उदीयमान पुँजीवाद अनेकन् दृष्टिले क्रान्तिकारी विचारधारा थियो।

घचेदै छन्। हाम्रो बौद्धिकता पनि त्यसबाट ग्रस्त छ। कुनै पनि समाजको नेतृत्व गर्न विचारमा स्पष्टता चाहिन्छ। अकाट्य र वस्तुगत तर्क चाहिन्छ। त्यो हुन नसकदा हिन्दीको उचान जिस की लाठी उस की भैंस हुन्छ। नेपाली राजनीतिमा अहिले यस्तै परिदृश्य देखिँदै छ। राज्य, सरकार र सँगसँगै कुनै पनि राजनीतिक पार्टी यसका अपवाद छैन्।

विचारधाराको कुरा गर्नासाथ सर्वप्रथम हामीले तर्क प्रणालीका बारेमा स्पष्ट हुनुपर्छ। कुनै एउटै समूहमा आबद्ध रहेको कुनै राजनीतिक दलका सदस्यहरूले एकैनासले सोच्ने तरिकाको विकास नगरुज्जेल उनीहरूमा समबोध र समलक्ष्य आउँदैन। फलस्वरूप सानातिना आनुसारिक युगमा पनि बाफिरहने प्रवृत्ति हुन्छ। नेताहरूको भगडामा कुनै सत्त रहँदैन, अहंकारको खेल मात्र हुन्छ। अहिले कांग्रेस र एमालेभित्रको

आत्मनिष्ठ चिन्तनले दुनियाँलाई सर्वै आफ्नै प्रकारले होर्छ। मैले जे सोचेको छु, त्यो नै अन्तिम सत्य हो। मलाई जो थाहा छ, त्यही नै सबैलाई थाहा छ भनेर कात्पनिक र मनचिन्ते आधारमा विरपिरिको परिस्थिति, समाज र राष्ट्रको अवस्थाका बारेमा समेत सोचिन्छ। विश्वको बारेमा समेत यसरी नै सोचिन्छ। मलाई क्रान्ति चाहिएको छ, म क्रान्ति गर्न चाहन्छु र आमजनताले पनि क्रान्ति चाहेका छन् भन्ने सोचले अनेकैपटक क्रान्तिकारी दुस्साहस उत्पन्न गर्छ। हाम्रो पुस्तामा हामीले देखेको ओखलदुङ्गा काण्ड अत्यन्त उत्ताही, समर्पित र बहादुर युवाहरूले थाल्नुभएको एउटा आत्मनिष्ठ क्रान्तिको प्रयत्न थियो। लैनिनले वामपन्थी, साम्यवाद एउटा बालरोग भनेर यस प्रश्नमा एउटा गम्भीर पुस्तक लेखेका छन्। समाजवादी चिन्तनमा त्यस पुस्तकले गहिरो रूपमा प्रभावित गरेको छ।

तर, आत्मनिष्ठ चिन्तन छोडेर वस्तुनिष्ठ चिन्तनमा जाने कुरा त्यति सजिलो भने छैन। त्यसका लागि पार्टीले लामो समयसम्म छलफल चलाई आफ्ना भित्रमा बादविवाद गरी विभिन्न दार्शनिक परिपाटीको अनुशीलनसमेत गर्नुपर्छ। वस्तुनिष्ठ चिन्तन हुन नसकदा अथवा हुँदा पनि कहिलेकाही अनेकन् कारणले एउटा पार्टीभित्र वैचारिक मतभेद हुन्छ। चिन्तन एकखालको हुनेबित्तै पार्टीभित्र मतभेद हट्टैन। त्यो चिन्तनको व्याख्यामा पनि अनेकन् बाधा आउँछ। राजनीति दल भनेको समाजमा विद्यमान संघर्षको समाधानको एउटा संयन्त्र हो। एकखालको चिन्तन हुनेबित्तै एउटै निर्णयमा पुगिने भए विश्वका सबै मार्क्सवादी र समाजवादीमा यत्रो लडन्त हुने थिएनन्। त्यो लडन्त आज पनि छ। तर, त्यो लडन्तको उग्रता, तिक्ता, राप-ताप र धुवाँ भने मुख्यतः वैचारिक प्रशिक्षणको अभावले हुन गएको हो।

वैचारिक प्रशिक्षणको अभावमा हुन गएका फगडा ज्यादा हानिकारक हुन्छन्। त्यो कुरा हामी वर्तमान एमालेमा देखिरहेका छैन। लगभग यस्तै

प्रच्छन्न समर्थक हुन्छन्।

● ● ●

सामान्तवाद र उत्पीडनका अन्य संरथासँग लड्न जान लक, वर्कले र ह्युमजस्ता दार्शनिकले अगाडि सारेको तर्कशास्त्रलाई पुँजीवादले उपयोग गरेको थियो। हिजोको पुँजीवादले तर्कलाई हतियारका रूपमा अगाडि सारेको थियो। समकालीन पुँजीवादका निमित्त हतियार नै तर्क भएको छ। अहिले भाँडे, भतुवा, मर्या र एकाधिकारवादी पुँजीवादले नेपालजस्ता देशलाई निरन्तर ओरालोतिर

भगडा हेर्दा यसै नतिजामा पुगिन्छ। कुनै परिस्थितिको ठोस विश्लेषण गर्ने क्रममा पार्टीभित्र साफा दृष्टिकोणको विकास हुन सक्नुपर्छ। त्यस्तो हुनलाई कार्यकर्ताहरूका माझमा सबैभन्दा पहिले वस्तुनिष्ठ सोच कसरी बनाउने भन्ने सामान्य अभिजान आवश्यक छ। विचारधाराको इतिहासमा यसै पनि वस्तुनिष्ठ चिन्तन र आत्मनिष्ठ चिन्तनको द्वन्द्व बडो पुरानो हो।

अब बचत खातामा मुद्दीको प्रतिफल

सम्भव छ !

बचत खातामा मुद्दीको प्रतिफल

● बचत खातामा ९ लाख पुऱोपछि रुपयां गरिन्दैन।

● समयावधि इच्छाए अनुसार (१ वर्षदिखि ५ वर्षसरम) हुने।

● परिणत मध्यको रकममा बैंकले मुद्दी खातामा प्रकाशित गरेको उच्चतम त्याजदर कायम हुने।

● एक वर्ष Debit Card/Mobile/Internet Banking लिंगलक सुविधा।

● लिंगल ABBS।

● बचत देखिरहेका छैन। लगभग यस्तै

Global IME Bank
लोकल आइएमई बैंक लिंगल लाई बैंक

GLOBAL CONNECT
Call Us : +९७७-१-५९७०६००
globalconnect@gbil.com.np

[ICRANP-IR] A' Rated

Every game. Everything about the game.

सबै एपेल

www.sabaikhel.com
/sabaikhel
info@sabaikhel.com
@sabaikhel
For Advertisement: sabaikhel@gmail.com

दलितको परम्परागत पेसाको संरक्षण र विकास कहिले ?

सुनिता परियार

भैरोगंगा नगरपालिका लोकतान्त्रिक टोलका धने कामीले आरनमा फलामलाई आकार दिन थालेको ३५ वर्षमन्दा बढी भयो । योवीचमा उनी बस्ने टोलको नाम लोकतान्त्रिक हुन पुग्यो, तर उनी अफै सामन्तवादी समाजको बालीधरे प्रथा (अन्नबाली दिएर काम गराउने) मा आफै नो श्रम साटिरहेका छन् ।

समाजमा अरुको भाँडा बनाइदिए वा औजारमा धार लगाइदिएबापत उनले वर्षमा एकपटक एकमुरी बाली (अन्न) पाउँछन् । उनी सदियाँदेखि समाजमा चल्दै आएको बालीधरे प्रथालाई नै निरन्तरता दिन बाध्य छन् । जात प्रथामा आधारित समाजमा बालीधरे प्रथामा आरनको काम गर्न आफू कतिअौ पुस्ता हुँ भन्ने धनेलाई थाहा छैन । कामकै आधारमा जात छुट्टाइएकाले उनको पुस्ताले पहिलेदेखि नै लेखपढ गर्न पाएन, शासनसत्ताको सेवासुविधा लिन पाएन, त्यही कारण उनीहरूसँग जग्गाजमिन भएन र बालीधरे प्रथामै निर्भर हुँदै आयो ।

'काम गरेबापत नगद पाएको भए त हाम्रो अवस्था यो हुँस्यो र ?' उनी भन्नन्, 'आरनको काम गर्न समय र मेहनत धेरै लाग्छ, तर कमाइ कम छ ।'

उनको तुँजी भनेको एउटा आरन र धातुलाई आकार दिने सीप नै हो । त्यसैले उनी यस पेसालाई छाडेर अन्यमा लाने अवस्था छैन । परिवार धान्न र छोराछोरी पढाउन उनले अहिले आफ्नो आरनमा पसिना बगाइहेका छन्, कमाई भने निश्चितजस्तो छ ।

नारायण नगरपालिका-१, देलेखका ६० वर्षीय दलबहादुर विशुष्णुले १५ वर्षको उमेरदेखि छालाको काम गर्न थालेका हुन् । अहिले उनले 'सु सेन्टर' खोलेर जुत्ता बनाउने काम गरिहेका छन् । उनले पनि पुरुषोली पेसालाई निरन्तरता दिएका हुन् । उनले जुत्ता बनाउन मेसिन राखेका छन्, पसल खोलेका छन् तर चाहेजस्तो आधुनिकीकरण गर्न सकेका छेन् । आधुनिक विश्व बजारले उनको जीविकामा संकट थपिहेको छ । अहिले बजारमा ठूला कारखानाबाट बन्ने विभिन्न 'ब्रान्ड'का जुत्ता पाइन्छन् । यतिखेर उनको परम्परागत सीप आधुनिक बजारबाट खिदिएको छ ।

भैरोगंगा नगरपालिका-९, सुर्खेतका चन्द्र परियारले १२ वर्षको उमेरदेखि लुगा सिलाउने काम गर्दै आएका हुन् । उनले पुरुषको बालीधरे प्रथालाई निरन्तरता दिएका हुन् । उनी अहिले पेसा लिएर पनि कपडा सिलाउँछन्, तर बालीधरे प्रथा पनि जीवितै छ । उनले बिस्टका लुगा सिलाइदिए बापत ६-६ महिनाको फरकमा बाली (अन्न) पाउँछन् ।

भानु नगरपालिका-१, ९ नयाँबस्ती, तनहुँका कृष्ण गान्धारी, रमेश गान्धारी र अरु साथीहरू मिलेर करिब तीन लाखको छैन् । आज उनीहरू आधुनिक तुँजीवादी

सारङ्गी उद्योग खोलेका छन् । त्यहाँ गन्धर्व समुदायका सात युवाले रोजगारी पाएका छन् । उनीहरूले दैनिक १० देखि १५ वटा सारङ्गी उत्पादन गर्ने गरेका छन् । उनीहरूले उत्पादन गरेको सारङ्गी, मादल, बाँसुरी आदि बिक्री पनि भइरहेकै छन् । गन्धर्वले उत्पादन गरेको सारङ्गी चितवनको सौरहा, काठमाडौंको ठमेल र पोखरामा पर्यटकीय क्षेत्रमा बिक्री गरिन्छ । आफ्नो पुर्खासँग जोडिएको बाजा बनाउन पाउँदा गर्व महसुस भएको कृष्ण गान्धारी बताउँछन् । आज अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमै गन्धर्व समुदायको संगीत वा बाजा भनी सारङ्गी चिनिएको

व्यवस्थाको चेपेटामा छन् । आधुनिक टूल मेसिन, प्रविधि आदिका आगाडि उनीहरूले हाते कला र सीपले टाउको उठाउन पाएको छैन । राज्यले अबैको आयात गर्छ, तर परम्परागत सीपबाट उत्पादित वस्तुलाई बेवास्ता गरिरहेको छ । धने कामीले बनाउने औजार, चन्द्र परियारले सिलाएका कपडा र कृष्ण गान्धारीहरूले बनाएको सारङ्गीबाट राज्यलाई फाइदा हुने हो । तर, उनीहरूको सीपलाई प्रवर्द्धन गर्न राज्यले चासो दिइएको छैन । नेपालको संविधानमा दलितको हक छ, दलित समुदायलाई आफ्नो

धने कामीको पुँजी भनेको एउटा आरन र धातुलाई आकार दिने सीप नै हो । त्यसैले उनी यस पेसालाई छाडेर अन्यमा लाने अवस्था छैन । परिवार धान्न र छोराछोरी पढाउन उनले अहिले आफ्नो आरनमा पसिना बगाइहेका छन्, कमाई भने निश्चितजस्तो छ ।

छ ।

धने कामी, दलबहादुर विशुष्णु, चन्द्र परियार र कृष्ण गान्धारीहरू उदाहरण मात्र हुन् । उनीहरूले मेहनत र परिश्रमको कुनै सीमा छैन, तर आर्थिक अवस्थामा खासै सुधार आएको छैन । अहिले आधुनिक प्रविधिका अधि दलितका परम्परागत सीपले स्थान पाउन सकेको छैन् ।

नेपालमा विशेषत: राजा जयसिंह मल्ल (सन् १३६०-१३१५) ले जात अनुसारको कानुन बनाए । जसले वर्ण व्यवस्थामित्र पहिलेदेखि नै अग्रस्थानमा रहेका जातलाई अभ माथि र पिधमा रहेका जातलाई अभ पीडित बनायो । ब्राह्मण र क्षत्रीले राज्य सत्ताको नजिक भएर काम गर्ने अवसर प्राप्त गरे ।

जसले गर्दा दलित र अन्य सीमान्तकृत जाति तथा समुदाय भूमि लगायत अन्य स्रोत-साधनमाथिको अधिकारदेखि विजित हुन पुगे । विशेषत: दलितले समाजमा तल्लो मानिएको फोहोरसँग सम्बन्धित काम पाए । कला र सीपसँग सम्बन्धित पेसा पाए । समाज चलाउन उनीहरूले योगदान गरे, तर उनीहरू जिमिन माथिको स्वामित्वसँगै राज्यका अन्य सेवासुविधादेखि विजित हुँदै आए । उनीहरूको परम्परागत सीपले अफै समाजलाई योगदान पुर्याएकै छ, तर उनीहरूले सीप र श्रम अनुसारको सम्मान र पारिश्रमिक पाएनन्, पाएको छैन् । आज उनीहरू आधुनिक तुँजीवादी

परम्परागत पेसा, ज्ञान, सीप र प्रविधिको प्रयोग, संरक्षण र विकास गर्ने हक हुनेछ । राज्यले बजेट तथा कार्यक्रमलाई दलितलाई पर्याप्त मात्रामा समेतन सकेको छैन । पछिलो समय बजेटमा 'भगत सर्वजीत शिल्प उत्थान तथा विकास कार्यक्रम' भनिए पनि यो कार्यक्रम लक्षित वर्षसम्म पुग्न सकेको छैन ।

दलितहरू अफै समन्तवादी समाजको बालीधरे प्रथामा निर्भर हुनु लोकतन्त्र र गणतन्त्रमाथि नै प्रश्न हो । दलित समुदायको परम्परागत पेसा, कला, सीप, व्यवसाय लगायत मानव उपयोगी सबै किसिमको श्रमको सम्मान गरी राज्यले स्पष्ट कार्यक्रम ल्याई कार्यान्वयन गर्ने आवश्यक छ ।

समग्रमा, सबै किसिमको आर्थिक एवं सामाजिक असमानता हटाई दलित समुदायको आर्थिक सबलीकरण गर्न उनीहरूको परम्परागत पेसा, कला, सीप, व्यवसायको प्रोत्साहन र प्रवर्द्धनमा राज्यले नीति तथा कार्यक्रम ल्याउनुपर्छ । विशेषत: दलितको सीपको प्रयोग गरी उत्पादन बढाउन राज्यले विशेष कार्यक्रम ल्याउन सक्छ । दलितले पुरुषांशेखि बजाउँदै आएको बाजा वा कलालाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा पुर्याउन राज्यले भूमिका खेल्न सक्छ । यसका लागि संघदेशी खेलाडी राख्न पाउने छन् । यसका लागि योजनाको आधुनिकीकरण ल्याउनुपर्छ । जबसम्म दलित लगायत उत्पीडित समुदाय आर्थिक रूपमा सबल हुँदैनन्, तबसम्म देशको समृद्धि भएको मान्न सकिन्दैन ।

पहिलो सिंदीबाट दोस्रो सिंदी चढेजस्तै हो, आर्थिक विकासको लक्ष्य प्राप्त गर्न अफै धेरै कक्षा पास गर्नुपर्ने, अरु धेरै सिंदी उकलनुपर्ने छ ; देउवाले भए ।

सरकार तथा निझी क्षेत्रले गरेको कमीकमजोरीलाई उजागर गर्ने तथा राजा कामलाई जनसम्भव ल्याउने काम आर्थिक पत्रकारहरूको क्षमता विकास एवं आर्थिक पत्रकारिताको उन्नयनमा गरेको योगदानको नेपाल सरकारले उच्च मूल्यांकन गरेको बताए । तर उनीहरूले अर्थमन्त्री जनार्दन शर्माले विकास निर्माणका लागि छुहै कानुनको आवश्यकता रहेको बताए । हरेक विकास निर्माणको काममा अदालतको 'स्टे अर्डरले बाधा उत्पन्न गरेको भन्दै शर्माले भए ।

वृहत स्थानको दोस्रो चरणको आर्थिक सुधार गर्न आवश्यक रहेको उनले बताए । 'पहिलो

‘सरकारले लगानी र सम्पति सुरक्षाको ग्यारेटी लिन्छ’

प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाले नेपालमा लगानी र सम्पत्तिको सुरक्षाको ग्यारेटी सरकारले लिने बताएका छन् । नेपाल आर्थिक पत्रकार समाज (सेजन)को रजतजयन्तीका अवसरमा प्रधानमन्त्री देउवाले यस्तो बताएका हुन् । 'सरकार अनावश्यक नियन्त्रणको पक्षमा छैन, आवश्यक नियमन र सहजीकरणको पक्षमा छ, त्यसैले देश तथा विदेशका लगानीकर्तालाई तुक्कक भएर नेपालमा लगानी गर्न म आग्रह गर्दछु', देउवाले भन्ने । लामो राजनीतिक उत्तराचार, भूकृष्ण, कोमिड- १९ संक्रमणलगायतका प्राकृतिक प्रकारपका कारणबाट अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त गर्न नसकेको भन्दै उनले भन्ने लामो समय यस्तो अवस्थामा रहन नसकेर र छोटो समयमै मुलुकले मुहार फेर्ने गरी विकास गर्न सरकार लागिपरेको बताए । त्यसका लागि मुलुकमा

पहिलो सिंदीबाट दोस्रो सिंदी चढेजस्तै हो,

आर्थिक विकासको लक्ष्य प्राप्त गर्न अफै

धेरै कक्षा पास गर्नुपर्ने, अरु धेरै सिंदी

उकलनुपर्ने छ ; देउवाले भए ।

सरकार तथा निझी क्षेत्रले गरेको

कमीकमजोरीलाई उजागर गर्ने तथा राजा

कामलाई जनसम्भव ल्याउने काम आर्थिक

● ११ओं वार्षिकोत्सवमा सिभिल बैंकका विभिन्न सुविधा

सिभिल बैंकले ११ओं वार्षिक उत्सवको अवसर पारेर विभिन्न सेवा सुरुवात गरेको छ । बैंकले प्रधान कार्यालयमा प्रायोरिटी बैंकिङ सेवाको उदाटन तथा कल सेन्टर सेवा र मिस्ट कल बैंकिङ एक घन्टी इत्याप्य पेमेन्ट सेवा सुरुवात गरेको हो ।

बैंकको अध्यक्ष प्रतापजड पाण्डेले प्रायोरिटी बैंकिङ तथा सञ्चालक प्रकाश तायालले कल सेन्टर र मिस्ट कल बैंकिङ सेवाको उदाटन गरेको जनाइएको छ । यसका साथै बैंकले मुख्य शाखासहित ३८ स्थानमा रक्तदान कार्यक्रम आयोजना गरेको जनाइएको छ । यसका लागि ५१ शाखाको सहभागिता रहेको उल्लेख छ ।

त्यसै, देशका ५६ स्थानका ५६ वटै शाखाबाट सरकारी विद्यालयमा कक्षा ६ देखि १० सम्म अध्ययनरत गरिब तथा जेहनदार छात्रालाई छात्रवृत्तिस्वरूप पाँच हजार रुपैयाँ प्रदान गरिने जनाइएको छ ।

● एनसीसी बैंकद्वारा लाभांश घोषणा

काठमाडौं । नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्स (एनसीसी) बैंक लिमिटेडले ८ दशमलव ४२ प्रतिशत लाभांश वितरण गर्ने भएको छ । कम्पनीको मंसिर १५ गतेको सञ्चालक समितिको बैठकले गत आर्थिक वर्षको मुनाफाबाट हाल कायम चुक्ता पूँजीको आधारमा ८ प्रतिशत बोनस शेयर र कर प्रयोजनका लागि शून्य दशमलव ४२ प्रतिशत नगद लाभांश वितरण गर्ने निर्णय गरेको हो । हाल कम्पनीको चुक्तापूँजी १० अर्ब ३१ करोड ४५ लाख १६ हजार छ । सोही पूँजीको आधारमा नेपाल राष्ट्र बैंकको स्वीकृति पश्चात कम्पनीको आगामी साधारण सभाले पारित गरेपछि लाभांश वितरण हुने बैंकले जनाइएको छ ।

● एनएमबि बैंक एसियाकै उत्कृष्ट बैंक घोषित

बेलायतको लन्डनबाट प्रकाशित हुने प्रसिद्ध म्यागजिन द बैंकरले 'द बैंक अफ द इयर एसिया २०२१' अवार्डको लागि एनएमबि बैंकलाई छनोट गरेको छ । चीन, भारत, हड्डिङ, दक्षिण कोरिया र जापानजस्ता देशका प्रतिस्पर्धीहस्तालाई पछि पार्दै एनएमबि बैंक एसियाकै उत्कृष्ट बैंक घोषित भएको हो । यस्तो पुरस्कार प्राप्त गर्ने एनएमबि दक्षिण एसियाको पहिलो बैंक भएको बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुनिल कोसीले बताए । उनले भने, 'यो नेपालको बैंकिङ उद्योगकै लागि आफैमा एउटा ऐतिहासिक उपलब्धि हो ।' योसँगै एनएमबि 'द बैंक अफ द इयर २०२१' अवार्ड पनि जितेको छ । एनएमबिको पाँच वर्षमा चौथो अवार्ड हो । द बैंकर म्यागजिन, लन्डनबाट पुरस्कारको आधिकारिक घोषणा भएकै दिन एभरेष्ट होटेलमा आयोजित प्रत्क्रिया सम्मेलनमा अवार्डको घोषणा गरिएको हो । सो उपाधि प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देवउराले बैंकका अध्यक्ष, सञ्चालक समितिका सदस्यहरू तथा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको उपस्थितिमा प्रदान गरेका छन् । प्रधानमन्त्री देवउराले 'द बैंक अफ द इयर एसिया २०२१'स्तो विश्व-प्रतिष्ठित अवार्डद्वारा सम्मानित हुनु नेपाली वित्तीय क्षेत्रले नै ठूलो उपलब्ध मान्यतापूर्ण बताए ।

सन् २००० मा स्थापित बैंक अफ द इयर

अवार्ड प्रत्येक देशको सर्वोत्कृष्ट बैंक तथा पश्चिमी युरोप, मध्य-पूर्वी युरोप, एसिया, अमेरिका, मध्य-पूर्व र अफ्रिका गरी ६ महादेशभरिकै सर्वोत्कृष्ट बैंकहस्तालाई छुट्टाछुट्ट प्रदान गरिन्छ । यो पुरस्कारलाई विश्वभरका बैंकहस्तो मूल्याकान गर्ने र विश्वकै अग्रणी संस्थाका स्पमा मान्यता प्रदान गर्ने मानकका स्पमा लिइन्छ ।

बैंकको बृद्धि र कार्यसम्पादनको शैली, बैंकको रणनीतिक पहल, डिजिटल प्रविधिको उपयोग गर्दै त्याइएका नवीन सेवा र प्रतिकूल परिस्थितिको सामना गर्ने क्षमताजस्ता मापदण्डका आधारमा यो अवार्ड प्रदान गरिन्छ । परम्परागत बैंकिङ्बन्दा एक कदमअगाडि बढेर बैंकले डिजिटल रूपान्तरण र दिगो बैंकिङ प्रयासलाई प्राथमिकता दिँदै नेपाली बैंकिङ उद्योगमै पहिलोपल्ट रथानीय ऋणपत्र जारी गर्ने, विदेशी ऋण सम्झौता जारी गर्ने, बैंकिङ कारोबारका लागि ओम्नी च्यानलको प्रयोग गर्ने, २४ घन्टामित्रै कागजी भन्कटिविना सापटी कर्जा प्रवाह गर्नेजस्ता नवीनतम सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ ।

● एनआइसी एसियाले पायो आइएसओ २७००१:२०१३ प्रमाणपत्र

एनआइसी एसिया बैंकले आइएसओ २७००१:२०१३ (इन्फर्मेसन सेक्युरिटी म्यानेजमेन्ट सिस्टम) मापदण्डको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको छ । बैंकले अन्तर्राष्ट्रियस्तरको सूचना सुरक्षाको प्रत्याभूति गराउने एवं इन्टरनेसनल अर्नाइजेसन फर स्ट्यान्डराइजेसन (आइएसओ)बाट प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको हो । आइएसओ २७००१ मापदण्डको आवश्यकताअनुसार बैंकले आफ्ना ग्राहकको व्यक्तिगत विवरण एवं अन्य जानकारीको सुरक्षामा निरन्तर सुधार गर्ने प्रतिबद्धता एवं त्यस्ता विवरणहस्तो सुरक्षणको सुनिश्चितता देखाएबापत्र प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको जनाएको छ । यस उपलब्धिले बैंकलाई भविष्यमा अभ्य सुरक्षित स्पमा ग्राहकको वित्तीय एवं व्यक्तिगत जानकारी भण्डारण एवं प्रयोग गर्ने प्रोत्साहन मिल्ने जनाएको छ । हाल बैंकले देशभर तीन सय ५८ शाखा, चार सय ७३ एटिएम, ६८ विस्तारित काउन्टर एवं ८१ शाखारहित बैंकिङमार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ ।

● नबिलको सामाजिक उद्यमशीलता कार्यक्रम सुरु

नबिल बैंकले सामाजिक उद्यमशीलता विकासका लागि 'नबिल सामाजिक उद्यमशीलता' कार्यक्रम सुरु गरेको छ । बैंकले उद्यमशीलताको माध्यमबाट सामाजिक समस्याको दोर्घाकालीन समाधान गर्ने सोचमा आधारित उद्यमलाई प्रवर्द्धन गर्ने कार्यक्रम सुरु गरेको हो । यस कार्यक्रमले आर्थिक, सामाजिक स्पान्तरणलाई बढावा दिने बैंकले विश्वास व्यक्त गरेको छ । कार्यक्रमले स्थानीय समुदायको सामाजिक उद्यम क्षमता र नेतृत्व विकासका लागि आवश्यक सीप तथा वित्तीय सहयोग उपलब्ध गराउने जनाइएको छ ।

सामाजिक उद्यमशीलतामा प्रमाणपत्र कार्यक्रम र फेलोसिप कार्यक्रम गरी दुई किसिमका कार्यक्रम तय गरेको बैंकले जनाएको छ । सुरुवाती चरणमा सामाजिक उद्यमशीलतामा प्रमाणपत्र कार्यक्रमलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन बैंकले सातै प्रदेशका एक-एक कलेज वा विश्वविद्यालयसँग सम्झौता गरेको जनाइएको छ । प्रदेश नम्बर १ को महेन्द्र मोर्ड

कपोरेट

आदर्श मल्टिपल क्याम्पस, प्रदेश २ को वीरगन्ज पालिक कलेज, बागमती प्रदेशको व्यापियन कलेजसँग सम्झौता गरेको बैंकले जनाएको छ ।

त्यसै, गण्डकीमा पोखरा विश्वविद्यालयको ह्युमानिटिज एन्ड सोसाल साइन्स फ्याकल्टी, लुम्बिनीको वित्तिज इन्टरनेसनल कलेज, कर्णालीको सुर्योत्तम मोडल कलेज र सुदूरपश्चिमाञ्चलको सुदूरपश्चिमाञ्चल एकेडेमीसँग सम्झौता गरेको बैंकले उल्लेख छ । कार्यक्रमले प्रत्येक प्रदेशमा एक सञ्चयनाका दरले वार्षिक सात सय विद्यार्थीलाई सामाजिक उद्यमी बन्ने अवसर सिर्जना गर्ने बैंकले जनाएको छ । त्यसै, तालिममा आधारित फेलोसिप कार्यक्रम काठमाडौंमा त्रिभुवन विश्वविद्यालयको व्यवस्थापन संकायको स्कुल अप म्यानेजमेन्टसँग सम्झौता गरेको जनाइएको छ । एक वर्षसम्मको आवश्यक सहयोगसहित ४० सहभागीलाई सलग्न गराउने यो कार्यक्रम ६ महिने सिकाइमा आधारित हुने बैंकले जनाएको छ । कार्यक्रमले १८ देखि ५० वर्षभित्रका व्यक्तिलाई उद्यमको सुरुवात गर्न सक्षमता नवीनतम सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ ।

● एसियन लाइफको नयाँ बिमा योजना

एसियन लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनीले 'बाल उच्च शिक्षा (अग्रिम भुक्तानी सावधिक)' जीवन बिमा योजना प्रचलनमा ल्याएको छ । कम्पनीले विमितको सन्तानको उच्च शिक्षाका लागि आवश्यक पर्ने ठूलो खर्च रकमको सहज व्यवस्थापन गर्न सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले बिमा ल्याएको हो । योजनाले उच्च शिक्षण शुल्क व्यहोर्न सधाउ पुऱ्ये गरी किस्ताबन्दी स्पमा बिमाको रकम भुक्तानी गरिने सुविधा रहेको कम्पनीले जनाएको छ । यो बिमाको माध्यमबाट छोराछोरीको उच्च शिक्षाका लागि अभिभावक दुक्क दुने कम्पनीले दाबी छ ।

बिमित बच्चा १६ वर्षदेखि २० वर्ष उमेर पूरा हुँदूर्भान्दा रकम अनुसारको बोनस रकमसमेत प्रदान गरिने जनाइएको छ । तोकिएको अवधि पूरा हुँदूर्भान्दा अगाडि विमितलाई रकम खाँचो परेको अवश्यमा बिमालेखको सर्तको अधीनमा रही १२ महिनाभित्रै अग्रिम भुक्तानी रकम प्राप्त गर्न सकिने सुविधासमेत रहेको कम्पनीले जनाएको छ । यस बिमा योजनामा बिमा अवधिमित्र बिमित बच्चाको मुत्यु भएमा बिमाको २५ प्रतिशत रकम तत्काल भुक्तानी दिइने तथा बिमाको ७५ प्रतिशत रकम र मुत्यु हुँदूरास्म्भाना आर्जित बोनस एकमुष्ट बिमा अवधि समाप्ति भएपछि भुक्तानी दिइने कम्पनीले जनाएको छ ।

● सुदूरपश्चिममा टेलिकमको 'फाइबर टू द होम' सेवामा सहज पहुँच

सुदूरपश्चिममा नेपाल टेलिकमले उपलब्ध गराउन थालेको एफिटिएच (फाइबर टू द होम) सेवाको सहज पहुँच हुन थालेको छ । कैलालीमा

छोटो अवधिमा यो सेवा ६ हजारभन्दा बढी ग्राहकले लिएका छन् । यो सेवाअन्तर्गत ग्राहकका घरमा जडान हुने फाइबरक

